

ŞARKILARLA COĞRAFYA ÖĞRETİMİ

Geography Teaching by Songs

Yrd.Doç.Dr. Gülay BEDİR*

Öğr.Gör. Ayşe AKKURT**

Özet

Bu araştırmanın amacı coğrafya ders konularının öğretiminde yararlanılmak üzere hazırlanan şarkıların işlevselliğine ve etkililiğine yönelik öğretim üyelerinin ve öğretmenlerin görüşlerini belirlemektir. Araştırma nitel araştırma yöntemi ile yürütülmüştür. Araştırma 5 öğretim elemanı (Atatürk Üniversitesi) ve Tokat il merkezinde görev yapan 5 öğretmen (3 coğrafya öğretmeni ve 2 sınıf öğretmeni) olmak üzere toplam 10 katılımcı ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Toplanan Veriler betimsel analiz yöntemine göre analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen ve öğretim üyeleri Coğrafya konularını temel alarak hazırlanan şarkıların eğitim-öğretimi kolaylaştıracak, ilgi çekici, öğrenciyi güdeleyen, coğrafi bilgi kazanılmasına yardımcı uygun bir ders materyali olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin coğrafya dersine karşı olumlu tutum geliştireceklerini vurgulamışlardır. Müziğin eski çağlardan beri insanın yaşamında etkisi ve yararı birçok alanda yapılan çalışmalarla ortaya konulmaya çalışılmıştır. İnsanları dinlendiren, eğlendiren müziğin eğitsel amaçlı kullanılması, eğitim-öğretim ortamlarını öğrenciler açısından daha eğlenceli, zevkli bir hale getirebilir. Ayrıca öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştırarak kalıcılığı artırabilir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya Öğretimi, Eğitsel Şarkılar, Öğretim Materyali.

* Gaziosmanpaşa Üniv., Eğitim Fakültesi, Tokat, gulay.bedir@gop.edu.tr

** Gaziosmanpaşa Üniv., Eğitim Fakültesi, Tokat, ayse.akkurt@gop.edu.tr

Abstract

Purpose of this study is to define the views of the teachers and academicians about the efficiency and functionality of songs prepared for utilizing in teaching of geography course subjects. The survey was carried out using qualitative research method. The study was performed with totally 10 participants including 5 academicians (Ataturk University), 5 teachers rendering their service in Tokat city centrum (2 geography teachers, 2 classroom teachers and 1 social sciences teacher). Data of the study were acquired using semi-structured interview form which contains 7 questions. Acquired data were analyzed according to the descriptive analysis method. As a result of the study, teachers and academicians mentioned that authentic songs based on geography subjects will facilitate learning- teaching and also a convenient, attracting course material that will be helpful to the geographical knowledge acquisition and motivational for students. They also emphasized that students can develop a positive attitude towards the geography lesson. The effect and benefit of music in human life since ancient ages has been tried to be revealed in surveys carried out in different fields. Use of music, which makes people relaxed and amused, for the purpose of education no doubt will enrich the teaching and learning environment.

Key Words: *Geography Teaching, Educational Songs, Teaching Material*

1. Giriş:

Bireylerin yeryüzünde meydana gelen ya da gelecekte olabilecek fiziki, beşeri olayların nedenleri, anlam ve etkileriyle ilgili farkındalık geliştirmelerinde coğrafya adeta bir anahtardır (Kızılçaoğlu ve Taş, 2007:94). Her toplumunda coğrafi bilgiye sahip, bu bilgilerini beceriye dönüştürmüş bireylere ihtiyacı vardır. Ancak öğrencilerin çoğunun coğrafya dersini zor, aynı zamanda sıkıcı bir ders olarak görmeleri derslerde verimin düşmesine sebep olmaktadır (Akınoğlu, 2005:80).

Bilindiği gibi coğrafya fen ve sosyal bilimler arasında adeta bir köprü olan multidisipliner bir bilimdir (Doğanay, 2005:20). Bu durum coğrafya ilminin içerisinde pek çok kavramında var olmasına sebep olmuştur. Coğrafya ilminde hem kendine özgü, hem de başka bilimlere özgü kavram ve terimlerin kullanılarak, tanımlanıp açıklanması geniş bir kelime dağarcığı oluşturmuştur (Turan, 2002:70). Bu kavram ve terimler coğrafi bilgilerin açıklanmasında, anlaşılandırılmasında önemli yer tutarlar. Ancak ilköğretimden itibaren coğrafya derslerinde, özellikle bazı konulardaki kavram fazlalığı nedeniyle öğrenciler öğrenme güçlüğü yaşıyorlar ya da coğrafi bilgiler karıştırılan kavramlar olarak hafızalarda yer ediyor.

Coğrafya derslerinde eğitim öğretimi kolaylaştıran tepegöz, slayt, episkop projektörü, televizyon, bilgisayar, fotoğraf makinesi, haritalar, atlaslar, küre, grafik, şemalar, diyagramlar, koleksiyonlar gibi hareketli ve hareketsiz görsel materyaller bulunmaktadır (Doğanay, 2002:192). Pek çok soyut konunun bulunduğu coğrafya derslerinde materyal kullanmak adeta zorunluluktur. Ancak Alim ve Girgin'in yaptıkları çalışmada öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre coğrafya dersinde haritalar dışında yeterince araç-gereç, materyal kullanılmadığı belirtilmiştir. Öğrencilerin %12.5'i derslerde hiçbir araç-gerecin kullanılmadığını belirtmişlerdir (Alim ve Girgin, 2004:40-41).

Coğrafya öğretmenleri hem klasik hem de yeni materyallerle derslerini zenginleştirdiği ölçüde derse olan tutumlarda dolayısıyla tutumlara bağlı başarılarında etkili olacaktır. Tutumların dersin hedefine ulaşımında oldukça önemli olduğu bilinmektedir (Zaman ve Coşkun, 2007:17). Bu bağlamda coğrafya öğretmenleri özellikle öğrencilerin ilk kez karşılaştığı kavramlarda görsel materyallerden faydalanmalı, kalıcı olabilmesi için de pekiştirici çalışmalara yer verilmelidir (Alim ve Diğerleri, 2008:160-161).

Eğitim-öğretim etkinlikleri sırasında öğrencilerin ilgisini çekecek çeşitli materyaller hazır olarak temin edilip kullanılabilir gibi öğretmen ve öğrenciler tarafından da hazırlanarak derslerde kullanılabilir. Bunlar görsel, işitsel ve dokunsal materyaller olabilir. Ayrıca öğrencilerin sevdiği etkinlikler, müzik dinlemek gibi öğretim ortamını zenginleştirmek için kullanılabilir. Müzik dinlemek öğrencilerin zevk aldıkları faaliyetlerden biridir. Öğrenciler çok küçük yaşlardan itibaren müzik dinlemeye başlamakta ve kendi müzik tarzlarını zaman içerisinde yaşadıkları tecrübelerle oluşturmaktadırlar. Yıldız (2006:1-3) insanın sessel ve müziksel gelişimi doğum öncesinde başladığını ve yaşam boyu değişik ay ve yaşlarda farklılık göstererek devam ettiğini, İlköğretim çağına geldiğinde ise

çocuğun müziksel yaşamında gözle görülür bir şekilde çeşitlilik ve değişim yaşandığını belirtmiştir.

Müziğin insan hayatında önemini ve etkisini birçok araştırmacı çalışmalarıyla da ortaya koymaya çalışmıştır. Yıldız ve Evren, müziğin, çocuğun ruhsal yapısında heyecanlı, duygusallık ortamından daha sakin bir ortama yönelme bakımından ayrıca güvensizlik, saldırganlık, gerilim ve korku gibi davranışlarda güçlüklerin yenilmesi konusunda önemli bir etken olduğunu ve çocukta doğrudan doğruya heyecanlar yarattığı için davranışlarını etkilediğini belirtmişler. Ayrıca dikkati yoğunlaştırdığını gözlem yeteneğini güçlendirerek bellekte tutma, izleme ve taklit etme kavramını geliştirdiğini, insanın soyut yaşamında ve dünyasındaki iç güdülerini ve eğilimlerini, sükunetle ortaya koyabilmesine yardımcı olduğunu ifade etmişlerdir. Eskioğlu (2003) ise bir müzik eğitiminin, “dikkati /konsantrasyonu”, “koordinasyonu”, “ana dili”, “uzaysal becerileri”, “özgüveni”, “karakteri”, “ilgi ve yetenekleri”, “beyin ile duygular arasındaki koordinasyonu”, “iletişimi” geliştirdiği destekleyen pek çok deneysel çalışma olduğunu belirtmiştir. Bulut (2011), Sağar & Karagöz (2011) ve Cary (2011) yaptıkları çalışmalarında öğrencilere değerlerin kazanılmasında, müzik eğitiminin önemli etkisi bulunduğunu belirtmişlerdir.

Tarihteki birçok filozof, müziği eğitimin önemli bir parçası olarak kabul etmiştir. Platon müziğin önemini “Ritim ve armoni, insan ruhunun derinlerinde ruh ve beden arasında duran, vücudun zarafetini ve zekasını öne çıkaran, doğru yolda olunduğunun tek ve en güçlü göstergesidir” şeklinde açıklamıştır. Aristo ise “İyi bir karaktere ulaşmada erken ve yoğun bir müzik eğitiminin önemini vurgulamıştır. Konfüçyüs, müziğin kişisel ve politik gücüne işaret etmiş ve müziğin önemini “Üstün insan, müziği insan kültürünün mükemmelleşmesi yolunda kullanan insandır. Müzik yaygınlaştığında, insanlar emellerine ve ideallerine ulaştıklarında, büyük ulusların ortaya çıktıklarını görebiliriz” sözleriyle ifade etmiştir. Ortaçağda müzik; geometri, astronomi ve aritmetikle birlikte, öğrenmenin dört temel boyutundan biri olarak sayılmıştır (Tarman, 2002:17).

Bireyin doğum öncesi evresinden dolayı olarak kurulmaya başlayan insan müzik ilişkisi doğumdan sonrada doğrudan ilişki biçimine dönüşür ve zamanla çeşitlenip zenginleşerek insanın yaşamı boyunca sürer gider. Bu nedenle müzik insan yaşamının her evresinde yer alan ve onsun olunamayan bir olgudur (Uçan, 1994:12).

Bu çalışmada amaç coğrafi bilgileri şarkılar aracılığıyla ezberletmek değildir. Zaten coğrafya, coğrafyacılarında sürekli dile getirdiği gibi ezbere dayanan bir bilim değildir. Ancak müziğin eğitim öğretim ortamında kullanılması öncelikli olarak öğrencinin dikkatinin çekilmesine yardımcı olacağı gibi, bu dikkatinde uzun süre canlı kalmasına fırsat verecektir. Doğanay “*Sevdirerek eğitmek ve öğretmek, başarılması en zor sanattır*” demiştir (Doğanay, 2002:417). Tüm öğretmenlerin olduğu gibi coğrafya öğretmenlerinin de çağa ayak uyduran yöntem ve teknikleri kullanarak dersin amacına ulaşması yanında dersi sevdirerek öğretmeleri de önemlidir. Çünkü derse ilgisi olmayan öğrencinin coğrafi bilgi ve beceriyi kazanması beklenemez. Ayrıca gençlerin müziğe olan ilgisi de açıktır. Bu tür etkinliğin eğitim öğretime katılması öğrencilerin günlük hayatlarında bolca maruz kaldıkları medya iletişim araçlarında dinledikleri şarkılarda ya da okudukları şiirlerde coğrafi bilgi farkındalığı oluşturacaktır.

2. Amaç

Bu çalışmanın temel amacı coğrafya ders konularının öğretiminde yararlanılmak üzere hazırlanan şarkıların işlevselliğine ve etkililiğine yönelik öğretim üyelerinin ve öğretmenlerin görüşlerini belirlemektir. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorular cevap aranmıştır. Öğretim üyelerinin ve öğretmenlerin;

- 1- Müzik dinlemeye yönelik hissettikleri duyguları ve müzik dinleme sebepleri nedir?
- 2- Müziğin eğitim öğretim ortamlarında ve Coğrafya Öğretiminde kullanılmasına ilişkin görüşleri nedir?
- 3- Coğrafya konularında hazırlanmış örnek şarkılar ve bunların eğitim-öğretim konularında kullanılmasına ilişkin görüşleri nedir?
- 4- Şarkı hazırlanması istedikleri Coğrafya konuları nelerdir?

3. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın deseni, katılımcılar, veri toplama aracı ve uygulaması, verilerin toplanması ve analizi hakkında bilgi verilmiştir.

Araştırma Deseni

Bu çalışmada nitel araştırma desenine göre tasarlanmış betimsel bir çalışmadır.

Katılımcılar

2011-2012 öğretim yılında Tokat il merkezinde görev yapan 5 öğretmen (3 coğrafya öğretmeni ve 2 sınıf öğretmeni) ve 5 öğretim elemanı (Atatürk Üniversitesi Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı) olmak üzere toplam 10 katılımcı ile yürütülmüştür.

Tablo1. Araştırmanın Katılımcılarına Ait Demografik Özellikler

Demografik Bilgiler	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10
Yaş	30	30	23	23	35	32	33	33	29	37
Cinsiyet	K	K	K	K	K	K	E	E	K	E
Kıdem	4	6	1	1	15	10	9	12	6	16

Veri Toplama Aracı ve Uygulaması

Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından düzenlenen açık uçlu sorudan oluşan “Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Formu” kullanılmıştır. Görüşme formunun iç geçerliliği için iki alan uzmanının ve iki öğretmen adayının görüşüne başvurulmuştur. Nitel araştırmalarda iç geçerlik, araştırmacının ölçmek istediği şeyi kullandığı araç ya da yöntemle gerçekten ölçüp ölçemeyeceğine ifade eder (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Araştırmanın güvenilir hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik formülü kullanılmıştır.

$$R(\text{Güvenirlik}) = \text{Na} (\text{Görüş Birliği}) / \text{Na} (\text{Görüş Birliği}) + \text{Nd} (\text{Görüş Ayrılığı})$$

Araştırmanın güvenilirliği, birinci soru için % 100, ikinci soru için % 98 üçüncü soru için % 90 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen değerlerin %70'in üzerinde çıkması araştırma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1994).

Görüşmelerin sekiz tanesi katılımcının çalıştığı okul ve fakültelerde, iki tanesi araştırmacıların çalıştığı fakültede gerçekleştirilmiştir. Uygulamanın birinci aşamasında araştırmacıların koordinatörlüğünde Gaziosmanpaşa Üniversitesi Müzik Öğretmenliği ABD öğrencileri tarafından Coğrafya konularında hazırlanan kliplendirilmiş şarkılar (Dünyanın şekli ve sonuçları, Atmosferin Katmanları, Göç, Jeolojik Devirler ve İç Kuvvetler konularında 5 şarkı) katılımcılara dinletilmiştir ve aşama ortalama 20 dakika içerisinde gerçekleştirilmiştir. Sonrasında araştırmacılar tarafından görüşme formunda yer alan sorular katılımcılara yöneltilerek cevapları kaydedilmiştir bu aşama ise ortalama 20-30 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler betimsel analiz tekniğine göre yapılmıştır. Betimsel çözümlemede elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Bu çözümlemede, görüşme yapılan bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu araştırmadan elde edilen veriler tematik olarak gruplandırılarak yorumlanmıştır.

4. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde alt problemlere ilişkin elde edilen veriler gruplandırılarak yorumlanmıştır.

Katılımcıların Müzik Dinlemeye Yönelik Hissettikleri Duyguları ve Müzik Dinleme Sebeplerine İlişkin Bulgular

Katılımcıların tamamı müzik dinlemeyi sevdiklerini belirtmişlerdir. Müziğin kendilerini dinlendirdiğini, eğlendirdiğini, rahatlattığını ifade etmişlerdir. ...severim, çünkü müzik dinlerken dinlediğimi düşünüyorum, bana huzur veriyor (K1, 03.10.11, st. 4-5). Çok severim. Bazen rahatlamak, bazen eğlenmek, bazen hüzünlüyken ruhumu dinlendirmek için dinlerim (K9,09.02.12 st. 3-4). Müzik dinlemeyi severim. Kimi zaman dinlemek için, kimi zaman da kitap okurken dinlerim (K7, 10.02.12, st. 4-5). Severim, dinlenmek için, eğlenmek için veya içinde bulunduğum durumdan uzaklaşmak için dinlerim (K8, 10.02.12, st. 7). Müzik dinlemeyi çok seviyorum. Bazen beni dinlendirdiği için bazen vakit geçirmek için dinliyorum. Dinlediğim müziğin cinsi ruh halimi etkiliyor ama ne zaman ruhum sıkılsa müzik dinliyorum (K3, 05.10.11, st. 6-8). Müzik dinlemeyi çok severim. Dinlemek için dinlerim (K4, 19.10.11 st. 5-6), Çok severim. Beni dinlendirir (K5, 19.10.11 st.8-9). Çok severim. Rahatlamak için dinlerim. Sevdiğim müzik türlerini de (türküler mesela) sözlerini beğendiğim için dinlerim (K6, 19.10.11 st.7-9). Severim.

Eğlenceli ve sıkılmıyorum. Defalarca aynı müziği dinleyebilirim (K2, 03.10.11, st.5-6). Evet severim. Dinlendirdiğini düşünüyorum(K10,09.02.12, st.5-6.)

Müziğin Eğitim-Öğretim Ortamlarında ve Coğrafya Öğretiminde Kullanılmasına ilişkin bulgular

Katılımcılar müziğin eğitim-öğretim ortamlarında kullanılmasının derslerin işlenmesinin ilgi çekeceğini, eğlenceli hale getirebileceğini, öğrencilerin dikkatlerini çekeceğini, öğrenmeyi kolaylaştıracağı ve kalıcı hale getireceğini ifade etmişlerdir.

...özellikle ilköğretim ve okulöncesi için son derece etkili ve faydalı olacağına inanıyorum. (K7, 10.02.12, st. 8) Müziğin eğitim-öğretime katkı alanı hiç şüphesiz oldukça fazladır. Özellikle şarkılar eşliğinde öğretilen bazı konular daha da kalıcı olabilmektedir. Bununla birlikte ezberciliğe karşı kullanılması gereken bir silah olarak bir silah olarak, güçlü bir eleman olduğunu düşünmekteyim (K8, 10.02.12, st. 9-13). Müziğin eğitim-öğretim ortamlarında kullanılabileceğini düşünüyorum. Özellikle müziğe ilgisi olan öğrenciler üzerinde daha etkili olabilir (K10, 09.02.12, st. 9-10). Bireyler gelişim düzeylerine göre farklı alanlara ilgi duyabilmektedirler. Özellikle ortaöğretim düzeyine gelinceye kadar somut olan her şey bireyin hem dikkatini daha fazla çekmekte hem de öğrenmenin hızlı ve kalıcı olmasını sağlamaktadır. Özellikle bireyin beş duyu organına hitap eden öğretme araçları öğrenmeyi daha etkili kılmaktadır. Şarkılar ise bireyin görsel, işitsel zekâsına hitap ettiği için öğrenme üzerindeki etkisi yadsınamaz bir gerçektir (K9, 09.02.12, st. 7-11).

Öğretim üyeleri ve öğretmenler şarkıların Coğrafya öğretiminde kullanılmasının yararlarını Coğrafya dersinin zor ve sıkıcı konularını daha zevkli bir hale getireceğini ve öğrenmelerini kolaylaştıracağını belirtmişlerdir.

...coğrafya dersleri öğrenciler tarafından daha çok ezbere dayanıyor gibi algılanıyor. Onun için coğrafya konularında müzik kullanılması öğrenmeyi kolaylaştıracağı gibi kalıcı olmasını da sağlayabilir. Hem de çekinilen değil zevkle beklenen bir ders olmasını sağlar diye düşünüyorum (K1, 03.10.11, st. 25-28). Kesinlikle dikkatlerini çekeceğini düşünüyorum. Öğrenciler için coğrafya ders materyali denilince akla ilk gelen haritalar oluyor. Yararı elbette tartışılmaz. Ancak eğitim materyali olarak kullanılan şarkıların ilgi çekici olacağını düşünüyorum (K2, 03.10.2011, st.15-18). Öğrenciler sunuş yöntemiyle ders dinlemekten çok sıkılıyorlar. Müzik onlar için aslında eğlence olarak görülse de aslında dinlerken de öğretici olabilir (K3, 05.10.11, st. 20-22). Öğrencileri eğlendirerek bir ders işlemek için bence çok güzel bir yöntem. Algılamayı ve akılda tutmayı kolaylaştıracağından etkili bir öğrenme-öğretme ortamı oluşturacağına inanıyorum. Motivasyonu güçlendirmek ve dikkatleri uzun süre yoğun tutmak için oldukça uygun olacaktır (K4, 19.10.11 st. 13-15). Olumlu etkileyeceğini düşünüyorum. Öğrencileri olumlu yönde etkileyebilir ve bilgilerin kalıcı olmasını sağlayabilir (K5, 19.10.11 st.11-12/K6, 19.10.11 st.14). Coğrafi bir terimin kullanılmadığı şarkı sözü yok gibidir aslında. Coğrafya derslerinde kullanılması hem bilgilerin öğretilmesi açısından hem de eğlenceli olacağından oldukça yararlı olacaktır (K2, 03.10.2011, st.25-26). Coğrafya dersi bazı durumlarda somut bazı durumlarda soyut bir derstir. Soyut şeyleri öğrenmek öğrencilere çok zor geliyor. Müzik onlar için daha eğlence olduğu için hem müzik hem görseller

birleşince öğrenmenin kalitesi çok daha fazla artacaktır. Bu yüzden coğrafya dersinde kullanılmalıdır (K3, 03.10.2011, st.25-28).

Coğrafya Konularında Hazırlanmış Örnek Şarkılar ve Katılımcıların Örnek Şarkıları Eğitim-Öğretim Kullanma Tercihlerine İlişkin Bulgular

Hazırlanan şarkıları katılımcılar çok beğendiklerini ve ilgilerini çektiklerini ifade etmişlerdir. Özellikle öğrencilerin öğrenmekte zorlandıkları ve sevmedikleri konularda etkili olarak kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Hatta kendilerini ritme eşlik ettiklerini söylemişlerdir.

...oldukça orijinal bir fikir bence (K9, 09.02.12, st. 27). Kesinlikle ilgimi çekti (K2, 03.10.2011, st. 23), Beni heyecanlandırdı, ilgimi çekti (K5, 19.10.11 st.17/K6, 19.10.11 st. 20). Şarkıları dinlerken gerçekten şaşırdım. Çünkü coğrafi konuların şarkılarla böyle güzel ifade edilebileceğini düşünmemiştim. Tüm öğrencilerin ilgisini çekeceğini ve özellikle bazı öğrencilerin coğrafya dersine olan önyargularının önüne geçebileceğini düşünüyorum (K1, 03.10.11, st. 30-33). Zaten ilk dinlediğim şarkı jeolojik devirlerle ilgiliydi. Benim öğrencilerim jeolojik devirler konusunu anlamakta zorlanıyor. Bu konu işlenirken sıkıldıklarını hissediyorum. Tabi çeşitli materyaller kullanarak öğretmeye çalışıyorum. Jeolojik devirlerle ilgili şarkıyı dinlerken film şeridi gibi geçiyor sanki zamanlar. Sanırım öğrencilerimde aynı şeyi düşünürdü. Ve akıllarında şuna odaklanmazlardı. 250 milyon önce ne olmuştu (K2, 03.10.2011, st.28-34). Kendi sıkıldığım yada zor anladığım dersler vardı. Mesela jeolojik devirler. Bunları dinlerken kendi önyargularımı yıktım ve dikkatle dinledim. Müziğin ve sözlerin verdiği enerji ile daha fazla dikkat ettim. Uygulanamayacak hiçbir coğrafya konusu yok. O yüzden tümüne uygulanarak eğitimde kullanılabilir. Bir yerden sonra bende aynı sözleri mırıldanmaya başladım. Farkında olmadan öğrendiğim için mutlu oldum. Bu yüzden çok fazla ilgimi çekti (K3, 05.10.11, st. 30-33). Oldukça ilgi çekiciydi. Henüz şarkı bitmeden sözlerini tekrar etmeye başlamıştım. Buda müziğin kalıcı öğrenme üzerinde etkisini gösteren önemli bir örnektir (K9, 09.02.12 st.31-33) Coğrafya dersine ne kadar çok yakıştığını gördüm. Öğrenciye sıkıcı gelen bir konuyu “jeolojik devirler” eğlenceli hale geldiğini gördüm. Çok heyecanlandım. Öğrencilerime dinlettirirken ki mutluluğumu düşündüm. Bana da vereceksiniz değil mi bunları (K4, 19.10.11 st. 21-25). Farklı, sıradan olmayan bir öğrenme ortamı oluşturacağı için, coğrafya eğitiminde kullanılabileceğini düşünüyorum. Öğretim sürecinde farklı farklı amaçlarla kullanılabilir; Dikkat çekme, motivasyon sağlama ve bunu sürdürmeye katkı sağlayabilir. Konular verildikten sonra, pekiştirmek amacıyla kullanılabilir (K10,09.02.12, st.31-34). Örneğin iyi bilinen bir şarkı veya türkünün sözleri değiştirilerek yapılacak olan bir materyalin daha kalıcı bilgi sunmasında ve bilginin hatırlanmasında önemli yer tutacağı kanısındayım (K8, 10.02.12, st. 28).

Hazırlanan Şarkıları Derslerinizde Kullanmak İster misiniz? Sorusundan Elde edilen Bulgular

Katılımcılar hazırlanan kliplendirilmiş şarkıları derslerinde görselliği artıracığı, ilgi ve dikkat çekeceği, sıkıcılıktan kurtaracağı, öğrenmeyi pekiştireceği gibi sebeplerden dolayı kullanabileceklerini belirtmişlerdir. Katılımcılardan iki tanesi (öğretim üyesi) üniversite ortamında değil ilk ve orta öğretimde kullanılmasının daha uygun olacağını belirtmişlerdir.

...kullanırım, görsellik bizim derslerimizde önemli olduğu için (K5, 19.10.11 st.23), Kullanabilirim, dersi zevkli hale getirir (K6, 19.10.11 st.27), Böyle bir materyali dersimde tabi ki kullanırım. Öğrenciler müziğe çok yatkın ve farkında olmadan aslında dinledikleri şeyleri bile öğreniyorlar. Çok fazla tahtaya yazı yazılmasından, tek düze sunuş yoluyla konu anlatılmasından sıkılıyorlar. Konuyu açık bir şekilde anlattıktan sonra bu materyali kullanarak onların ilgisini çekeceğini, bilgilerini pekiştireceğini düşünüyorum (K3, 05.10.11, st. 39-42), Kullanırım. Ancak her materyalde olduğu gibi amacımı aşmayacak ölçüde. Coğrafya dersine ilgisiz öğrencilerin ilgisini arttırmak için yine öğrencilere karmaşık olduğunu düşündüğü bazı konularda ilk tercih edeceğim materyal olurdu (K2, 03.10.2011, s.13-15). Farklı, sıradan olmayan bir öğrenme ortamı oluşturacağı için, coğrafya eğitiminde kullanılabileceğini düşünüyorum (K10, 09.02.12, st.38). Tabiki böyle bir materyali derslerimde kullanırım. İlköğretimde sosyal bilgiler dersini işlerken materyal sıkıntısı çektiğimiz en baştaki derslerden biri zaten sosyal dersiştir. Öğrencilerde alışıldık materyallerden sıkılabiliyorlar (K1, 03.10.11, st. 52-54) Kesinlikle kullanırım. Bir sınıf öğretmeni olarak dikkat süreleri oldukça kısa olan öğrencilerim için çok uygun olduğunu düşünüyorum. Oyun çocuğu olan bu kademeye sunulabilecek en güzel materyallerden olduğunu düşünüyorum (K4, 19.10.11 st. 31-33). Yüksek öğretimde öğrencilerin ilgisini çekmeyebilir. Ancak ilk ve orta öğretimde olsaydım kullanırdım (K7, 10.02.10, st35-6/ K8,10.02.12, st.31).

Katılımcıların Bu Şekilde Materyal Hazırlanmasını İstedikleri Coğrafya Ders Konularına İlişkin Bulgular

Araştırmanın katılımcıları hem kendi öğrencilik dönemlerinde öğretmede güçlük çektikleri konularda hem de öğretmenlik sürecinde öğretmekte güçlük çektikleri daha soyut olan konularda bu materyalin hazırlanmasını istemişler bu konuları da şu şekilde sıralamışlardır.

...ay tutulması ve güneş tutulması konularında da böyle bir çalışma yapılabilir. Çünkü benim öğrencilerim bunu hep karıştırıyorlar. İlköğretimde Bölgelerimizi Tanıyalım adlı temayı işlerken her bölgenin yeryüzü şekilleri, bitki örtüsü, yetiştirilen ürünleri, sanayisi anlatılıyor. Ama tüm bölgeler bitince hepsi birbirine karışmış bilgi yumağı haline alıyor. Her bölgenin farklı şarkılarla anlatılması bu konuda da çok fayda sağlayabilir (K1, 03.10.11, st. 59-64). İklim elemanı-İklim etmeni, Gündüz-Gece-Dağ-Vadi meltemi, Enlem-Boylam, Paralel-Meridyen, Orojenez-Epirojenez, Erozyon-Heyelan gibi konular olabilir. Bu konulardaki bazı terimleri öğrencilerim karıştırıyor. Hem şarkılardaki bilgiler hem de öğrencilerin dikkatlerinin canlı olması, öğretmene farklılıkları kavratmada yardımcı olacaktır (K2, 03.10.2011, st. 32-35). Jeolojik devirler genelde zor kavranan bir konu bu konuda hazırlanmasını isterim, Yine iklim, güneş ve ay tutulması. Dünya, güneş, ay kim kimin etrafında kalıyor güneş tutulmasında ay hangi konumda çok fazla karıştırılıyor. Bu yüzden bu konuyla ilgili de hazırlanabilir (K3, 05.10.11, st. 51-54). Dağ, Ova isimleri, ayın evreleri, Dünya-Güneş-Ay konusu (K4, 19.10.11 st. 53). Saat hesaplamaları, ölçek, yerel saat hesaplamaları, nüfus pramitleri, taşlar (K5, 19.10.11 st.39) Ölçekler, yerel saatler, dış kuvvetler, bitkiler, topraklar. Öğrencilerim açısından anlaşılması zor ve akılda kalmadığı için (K6, 19.10.11 st.42). Okul öncesinde yer-yön kavramlarının öğretimi, ilköğretimde

hayat bilgisi ve sosyal bilgiler derslerinin içeriğindeki konuların öğretiminde bu tür materyaller hazırlanabilir (K7, 10.02.12, st.40). Özellikle iklim konusunda yükseltiye bağlı olarak değişen elemanları anlatırken (sıcaklık, nem, yağış vb.), enleme bağlı olarak değişen öğeleri (sıcaklık, güneşin geliş açısı vb.) anlatırken, iki şey arasında bağlantı kurulması gereken öğeleri anlatırken bu tür materyaller oldukça işe yarayabilir (K8, 10.02.12, st.41-43.). Öğrencilerin anlamakta zorlandığı nemlilik ve basınç, ülkeler coğrafyası gibi konularda hazırlanması coğrafya öğretimine büyük katkı sağlayacaktır (K9, 09.02.12, st.45-47). Dünyanın şekli ve hareketleri, İklim elemanları, Türkiye'nin dağları, ovaları, akarsuları vb.(K10, 09.02.12, st.42).

5. Sonuç ve Öneriler

Araştırmaya katılan öğretim üyeleri ve öğretmenlerin tamamı müzik dinlemeyi sevdiğini ve müziğin kendilerini rahatlattığı ve dinlendirdiğini belirtmişlerdir. Müziğin öğrenciler tarafından da sevilen bir etkinlik olduğu için eğitim ortamını eğlenceli hale getireceğini ifade etmişlerdir. Ayrıca Coğrafya konuları hakkında hazırlan şarkıların da çok eğlenceli olduğunu belirterek ders ortamlarında kullanabileceklerini söylemişlerdir. (Katılımcılardan iki öğretim üyesi şarkıların üniversite öğrencileri için uygun olmayabileceği, ilköğretim ve ortaöğretimde kullanılmasının daha uygun olacağını belirtmişler). Hazırlanan şarkıları Coğrafya dersinde kullanılmasıyla öğrencilerin öğrenmekte zorlandıkları konuları daha kolay öğreneceklerini ve daha geç unuttıklarını ifade etmişlerdir.

Katılımcılar zor ve öğrencilerin anlamakta güçlük çektikleri konularda şarkılar hazırlanmasını istemişlerdir. Katılımcıların şarkı hazırlanmasını istedikleri Coğrafya konuları; Ay tutulması ve güneş tutulması, bölgelerimizi tanıyalım, iklim elemanı-iklim etmeni, kara-deniz-dağ-vadi meltemi, enlem-boylam, paralel-eridyen, orojenez-epirojenez, erozyon-heyelan, jeolojik devirler. dağ, ova isimleri, ayın evreleri, Dünya-Güneş-Ay konusu, saat hesaplamaları, ölçek, hesaplamaları, nüfus pramitleri, dış kuvvetler vs. şeklinde sıralanmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgular çerçevesinde aşağıdaki öneriler düzenlenmiştir.

- 1- Coğrafya dersi kapsamında öğrencilerin öğrenmekte güçlük çektiği yada karıştırdığı kavramların olduğu konularda ders materyali olarak kullanılmak üzere şarkılar hazırlanabilir.
- 2- Öğrencilerin istedikleri konularda kendilerinin şarkılar hazırlaması sağlanabilir.
- 3- Diğer tüm derslerde öğrencilerin derse olan istekliliklerini ve akademik başarılarını artırmak için benzer çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- AKINOĞLU, O., 2005,** *Coğrafya Eğitiminin Etkliliği ve Sorunları*, Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı:12, s.77-96,İstanbul.
- ALIM, M.; GİRGIN, M., 2004,** *Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerin Göre 9. Sınıf Coğrafya Derslerinde Yararlanılan Araç- Gereçler ile Materyal ve Öğretim Yöntemleri*, Doğu Coğrafya Dergisi, Sayı:12, s.25-42, Erzurum.
- ALIM, M.; ÖZDEMİR, Ü.; YILAR, B.,2008,** *5. Sınıf Öğrencilerinin Bazı Coğrafya Kavramlarını Anlama Düzeyleri ve Kavram Yanılgıları*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 11,. Sayı:1.,s. 151-162, Erzurum.
- BULUT, M.H., (2011).** *Ahlaki Değerler ve Müzik Eğitimi*. Değerler Eğitimi Sempozyumu, Osmangazi Üniversitesi, 26-28 Ekim.
- DOĞANAY, H., 2002,** *Coğrafya Öğretim Yöntemleri*,Aktif Yayınevi, 5. Baskı, Erzurum.
- DOĞANAY, H., 2005,** *Coğrafya'ya Giriş, Genel ve Fiziki Coğrafya*, Aktif Yayınevi,9. Baskı, Erzurum.
- ESKİOĞLU, I., 2003,** *Müzik Eğitiminin Çocuk Gelişimi Üzerindeki Etkileri Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu*, İnönü Üniversitesi, 30-31 Ekim, Malatya.
- CARY, D.C., 2001,** *Özengen Müzik Eğitimi ve 6-14 Yaş Arası Değerler Eğitiminde Yeri ve Önemi: Karabük İli Örneği*, Değerler Eğitimi Sempozyumu, Osmangazi Üniversitesi, 26-28 Ekim, Eskişehir.
- KIZILÇAOĞLU, A.; TAŞ, H.İ., 2007,** *İlköğretim İkinci Kademe Coğrafya Eğitimi ve Öğretimi Öğrenme Alanları ve Kazanım Boyutu*, Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı:16, s.93-108, İstanbul.
- MILES, M. B. ; HUBERMAN, A. M. , 1994,** *Qualitative data analysis (2nd ed.)*. CA: SAGE Thousand Oaks .
- SAĞER, T.; KARAGÖZ, B., 2011.,** *Değerler Eğitiminde Müziğin yeri ve Önemi*, Değerler Eğitimi Sempozyumu, Osmangazi Üniversitesi, 26-28 Ekim, Eskişehir.
- TARMAN, S., 2002,** *Gazi Üniversitesi Müzik Yetenek sınavlarının Geçerlik ve Güvenirlik Açısından İncelenmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi: Ankara.*
- TURAN, İ., 2002,** *Lise Coğrafya Derslerinde Kavram ve Terim Öğretimiyle İlgili Sorunlar*, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 22, Sayı:2, s. 67-84, Ankara.
- UÇAN, A.,1994.,** *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler- Yaklaşımlar, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara.*
- YILDIRIM, A. & ŞİMŞEK, H., 2005,** *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (2. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- YILDIZ, G., 2006,** *İlköğretimde Müzik Öğretimi*, (2.Baskı), Anı Yayıncılık, Ankara.

YILDIZ, E.; ŞEN, Y. *Küçük Yaşlarda Müzik ve Piyano Eğitiminin Önemi.*

(<http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/GSED/article/viewFile/2355/2362>. 15.12.2011 tarihinde indirilmiştir)

ZAMAN, S.; COŞKUN, O., 2007, *Orta Öğretim Öğrencilerinin Coğrafya Derslerine Karşı Tutumları Üzerine Bir Araştırma: Erzurum Örneği,* Doğu Coğrafya Dergisi, Yıl:12, Sayı:17, s.17-31, Erzurum.

EKLER

İç Kuvvetler

Yerin içinden aldı enerjisini
Oluşturdu dağları, kıtaları, volkanizma, depremi
Kıyırdadı dağlar yerinden
Sallandı yer yerinden

Alev püskürdü dağlar
Tektonik hareketler yüzünden
Esnek tabakalar kıvrıldı
Sert tabakalar kırıldı

Bunun sebebi jeosenklinaller ve basınçlardı
Kıvrımlı tabakalara çanak oldu senklinal
Kubbemsi yapıya dendi Anklinal
Fay hattı yükseldi oluştu Horst

Arada kaldı Graben
Levhalar kurdu denge
Epirjonez olsun diye
Biz buna dedik izoastik denge

Dengeyi bozdu önce iklim değişiklikleri
Sonra geldi sırasıyla aşınma, tortulanma
Derinlerde durmadı yükseldi Dünya'ya
Bir kısmı kaldı arada

Bir kısmı Dünya'da volkanizma denir buna
Sallandı ve titredi Dünya
Tektonik, çöküntü ve volkanik depremlerle
Söz: Hatice Açıköz

YERİN ŞEKLİ VE HAREKETLERİ

Kutuplardan hafif basık, ekvatorndan şişkindir
Küreye çok yakın olan yerin şekli geoittir.
Yer pratikte küre kabul edilir
Yaşadığımız yer, yerküredir

Yer iki türlü hareket eder
Kendi eksenini etrafında başı döner
Güneş bunu kıskanıp dünyaya küser
Sonra dünya çevresinde döner

Dünya dönerken güneşin etrafında
Oluşur mevsimler sırasıyla
Dört mevsim gelir bize hepsi de ayrı tatta
Değişir gece gündüz süreleri ardarda
Söz: Cancu Gültekin

Şarkılarla Coğrafya Öğretimi